

**Uitbreiding varkenshouderij
familie Broeren, Wulpweg 21
te Zeewolde**

Richtlijn voor het milieueffectrapport

Zeewolde

Onderwerp

Afdeling Veiligheid/803332: Vaststellen richtlijn opstellen Mer Wulpweg 21

Beslispunten

1. De richtlijn voor het opstellen van een Mer voor de varkenshouderij
Wulpweg 21 vaststellen.

Besluit

Conform

Zeewolde

Inhoud

1.	INLEIDING.....	2
1.1	Wettelijk kader.....	2
2.	HOOFDPUNTEN VOOR HET MER.....	3
3.	ACHTERGRONDEN.....	4
3.1	Probleemstelling en doel.....	4
3.2	Wettelijk kader en beleidskader.....	4
3.3	Te nemen besluiten.....	5
3.4	Plan-m.e.r. en besluit-m.e.r.	5
4.	VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN.....	6
4.1	Inleiding.....	6
4.2	Voornemen.....	6
4.3	Referentiesituatie.....	7
4.4	Alternatieven.....	7
4.5	Meest milieuvriendelijk alternatief (MMA).....	8
5.	MILIEUASPECTEN.....	8
5.1	Algemene opmerkingen.....	8
5.2	Ammoniak.....	9
5.3	Geurhinder.....	9
5.4	Luchtkwaliteit.....	10
5.5	Overige aspecten.....	11
5.5.1.	Geluid.....	11
5.5.2.	Klimaat en Energie.....	12
5.5.3.	Veiligheid.....	12
5.5.4.	Veewetziekten.....	12
5.5.5.	Water.....	13
5.5.6.	Natuur.....	13
5.5.7.	Landschap en Cultuurhistorie.....	14
6.	VORM EN PRESENTATIE.....	14
7.	OVERIGE PUNTEN.....	15
	BIJLAGE 1: Projectgegevens.....	16
	BIJLAGE 2: Lijst van inspraakreacties en adviezen.....	17

Zeewolde

1. INLEIDING

De familie Broeren is voornemens haar vleesvarkenshouderij aan de Wulpweg 21 te Zeewolde uit te breiden. In de huidige situatie zijn 4.800 vleesvarkens gehuisvest, verdeeld over vier stallen. In de nieuwe situatie zullen 12.864 vleesvarkens gehuisvest worden, verdeeld over in totaal acht stallen. In de nieuwe situatie zullen enkele bestaande stallen en de nieuw te bouwen stallen worden voorzien van een combiwasser. In het kader van deze uitbreiding zal een vergunning op grond van de Wet milieubeheer worden aangevraagd bij het bevoegd gezag (college van burgemeester en wethouders van de gemeente Zeewolde). Voor de besluitvorming over de aanvraag van deze vergunning wordt de procedure voor een milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen.

Zeewolde

1.1 Wettelijk kader

Op grond van artikel 7.12 Wet milieubeheer (Wm) is een Startnotitie door de initiatiefnemer opgesteld en naar ons gestuurd. Binnen 13 weken dienen wij na de openbare kennisgeving van de Startnotitie, op grond van artikel 7.15 Wm, de richtlijn inzake de inhoud van het milieueffectrapport (MER) aan te geven. De richtlijn dienen wij te baseren op de wettelijke inhoudseisen van een milieurapport, zoals bedoeld is in artikel 7.10 Wm. De richtlijn dient gebaseerd te zijn op het advies van de Commissie voor de m.e.r., op andere ontvangen adviezen, inspraakreacties en op basis van het vooroverleg met de initiatiefnemer (artikel 7.14 Wm).

Bij brief van 15 januari 2008 is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r) – verder aangeduid als ‘de Commissie’ - in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport (MER). De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving in de Zeewolde Actueel. De Startnotitie ingevolge de m.e.r.-procedure heeft van 16 januari tot en met 13 februari 2008 ter inzage gelegen.

Op 5 maart 2008 heeft een locatiebezoek plaatsgevonden. Tijdens dit bezoek is het voornemen van de Startnotitie (en daarnaast de milieueffectrapportage) toegelicht door de familie Broeren. Tevens is tijdens dit bezoek inhoudelijk ingegaan op de Startnotitie. Het locatiebezoek heeft bijgedragen aan het opstellen van het advies van de Commissie en aan het opstellen van deze richtlijn.

Via het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Zeewolde heeft de Commissie kennis genomen van de ingebrachte inspraakreacties en adviezen.

De volgende instanties hebben reactie en/of advies gegeven op de Startnotitie:

- Ministerie van LNV;
- Provincie Flevoland;
- Staatsbosbeheer;
- Stichting Flevo-landschap;

- Stichting Stuurgroep voor Ecologie en Milieu Zeewolde;
- Waterschap Zuiderzeeland;
- Gemeente Zeewolde.

Inhoudelijk hebben de reacties en/of adviezen overeenkomsten met elkaar.

Hieronder worden zij in het kort genoemd (in de bijlage zijn deze adviezen in het geheel opgenomen):

- de status van de Startnotitie is onduidelijk;
- er is in de Startnotitie slechts een enkele variant beschreven en uitgewerkt, er dienen meerdere varianten uitgewerkt en beschreven te worden;
- de locatie Wulpweg 21 maakt onderdeel uit van de toekomstige Robuuste Ecologische Verbindingszone (EHS) Oostvaarderswold (ook wel de groen-blauwe zone genoemd). Dit is niet meegenomen in de Startnotitie;
- er ontbreken gegevens over het milieubeschermingsgebied (grondwaterbeschermingsgebied) waarin het bedrijf is gelegen;
- er dient aandacht besteed te worden aan de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten flora en fauna (in het kader van de Flora- en Faunawet);
- de afweging van de mogelijke effecten op de natuur ontbreekt in de afweging van de verschillende milieu-effecten, evenals het energieverbruik;
- het natuur- en bosgebied ten oosten van het bedrijf ontbreekt in de Startnotitie;
- consequenties van het bedrijf in relatie tot de IPPC-richtlijn ontbreken;
- in het beleidskader ontbreken enkele wetten/verordeningen;
- waterkwantiteit ontbreekt in het geheel en het wel/niet noodzakelijk zijn van een Wvo-vergunning (i.v.m. het gebruik van uitlogende materialen);
- duidelijke situatietekening ontbreekt.

Bovenstaande reacties/adviezen zijn zowel meegenomen bij het opstellen van het advies van de Commissie als bij het opstellen van deze richtlijn. Inhoudelijk zijn de reacties/adviezen wel meegenomen in deze richtlijn, maar zullen niet allemaal apart benoemd worden.

Een werkgroep van de Commissie heeft het advies opgesteld. Het advies is bedoeld om aan te geven welke informatie het MER moet bieden om het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de Startnotitie. Dat wil zeggen dat het advies niet zelfstandig leesbaar is, maar in combinatie met de Startnotitie moet worden gelezen.

Aan de hand van dit advies hebben wij deze richtlijn opgesteld. Wij hebben besloten om het advies van de Commissie over te nemen. In deze richtlijn is het advies van de Commissie verwerkt, aangevuld met onze punten.

2. HOOFDPUNTEN VOOR HET MER

In dit richtlijnadvies geven wij aan welke informatie het MER moet bevatten. De volgende punten worden beschouwd als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als het MER niet op onderstaande punten in gaat:

Zeewolde

- De invloed van het voornemen op de ammoniakbelasting is van groot belang voor de kwetsbare natuur. In het MER dient daarom de toekomstige ammoniakemissie en -depositie van het bedrijf en de gevolgen daarvan aangegeven te worden.
- Er is reeds sprake van een overbelaste geursituatie. In het MER dient de individuele bijdrage van het bedrijf en de toekomstige geurhinder op de omwonenden aangegeven te worden.
- De landbouw heeft een aandeel van ongeveer 20% in de Nederlandse fijn stofemissie. Beschrijf de stofemissie en het effect ervan op de stofconcentratie in de directe omgeving van het initiatief.

Om deze hoofdpunten goed te kunnen beoordelen is het van belang dat het MER de onderstaande onderdelen bevat:

- Een zelfstandig leesbare samenvatting, die duidelijk is voor burgers en geschikt is voor bestuurlijke besluitvorming.
- Voldoende onderbouwend kaartmateriaal, voorzien van een duidelijke schaal en legenda. Op het kaartmateriaal zijn in ieder geval kwetsbare natuurgebieden en geurgevoelige objecten aangegeven. Geef ook helder de afstanden van de gebieden en objecten tot het bedrijf aan.
- Een heldere vergelijking van de gepresenteerde alternatieven volgens dezelfde methodiek en detailniveau.

3. ACHTERGRONDEN

3.1 Probleemstelling en doel

De aanleiding en motivatie voor het voornemen staan beschreven in hoofdstuk 1 van de Startnotitie. Dit kan overgenomen worden in het MER.

Op pagina 9 van de Startnotitie staat dat deze is aangevuld met informatie die thuishoort in het MER en dat gestreefd wordt naar de afronding van fase 1 t/m 6 in één inspraaktermijn¹. Omdat niet alle milieueffecten voldoende in beeld zijn gebracht en er geen sprake is van een correct Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA) (zie ook paragraaf 4.5), bevat deze notitie onvoldoende informatie om al als MER te kunnen voldoen. Geadviseerd wordt om op basis van dit richtlijnadvies eerst een MER op te stellen. Gelet op de inspraakreacties komt dit ook de transparantie van de m.e.r.-procedure ten goede.

3.2 Wettelijk kader en beleidskader

De Startnotitie geeft al enige informatie over het wettelijk kader en het beleidskader.

In de beschrijving van beleid en regelgeving ontbreken de volgende zaken, die expliciet in het MER behandeld moeten worden²:

¹ Het betreft hier dus de fase tot en met de publicatie van het milieueffectrapport en aanvraag of ontwerpbesluit.

² In hoofdstuk 2 van de Startnotitie staat een opsomming van het beleidskader. Het is de bedoeling om de belangrijke onderdelen daarvan

Milieubeschermingsgebied voor grondwater;
 Wet luchtkwaliteit 2007;
 Waterbeheerplan 2007-2011;
 Verordening fysieke leefomgeving Flevoland;
 Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (Activiteitenbesluit);
 Handleiding over directe ammoniakschade;
 Besluit mestbassins milieubeheer;
 Regelgeving met betrekking tot energie en afvalstoffen.
 In het MER moet dit wettelijk kader en het beleidskader worden uitgewerkt voor de randvoorwaarden die wetgeving en beleid stellen aan het voornemen.

Zeewolde

Hierbij dient in het bijzonder - ook gelet op het feit dat niet duidelijk is op welk moment de vergunningaanvraag zal worden ingediend - uitdrukkelijk rekening te worden gehouden met:

De Wet ammoniak en veehouderij (Wav) en de voorziene veranderingen in de bij de Wav behorende regelingen (zoals de algemene maatregel van bestuur met betrekking tot ammoniakemissie huisvesting veehouderij 'Besluit huisvesting'). Indien gebruik gemaakt wordt van interne saldering dient ook ingegaan te worden op het wettelijk kader hiervoor³.

De 'IPPC-omgevingstoets'⁴. Ga ook in op de BREF⁵ voor intensieve veehouderijen en de overige documenten uit de Regeling aanwijzing BBT-documenten.

3.3 Te nemen besluiten

Het MER wordt opgesteld ten behoeve van de besluitvorming over de aan te vragen Wm-vergunning.

Ten einde tot daadwerkelijke oprichting en exploitatie over te gaan, is mogelijk een ontheffing nodig op grond van de Flora- en faunawet (zie paragraaf 5.5.6 van deze richtlijn). In het MER dient te worden beschreven of dit het geval is.

Indien er sprake kan zijn van effecten op Natura 2000-gebieden is ook een natuurbeschermings-wetvergunning benodigd (zie paragraaf 5.5.6 van deze richtlijn).

3.4 Plan-m.e.r. en besluit-m.e.r.

In de Startnotitie is in paragraaf 2.3 aangegeven dat er een bestemmingsplan ter inzage is gelegd, waarin de uitbreidingsmogelijkheid voor het perceel Wulpweg 21 is opgenomen. Het bestemmingsplan is van kracht. In het bestemmingsplan is

---

inhoudelijk in het MER uit te werken.

³ In het Staatsblad van 20 maart 2008, nr.93 is de inwerkingtreding per 1 april 2008 van het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij gepubliceerd.

⁴ Dit volgt uit de van toepassing zijnde IPPC-richtlijn. IPPC is de afkorting van Integrated Prevention Pollution and Control. Het van toepassing zijn van deze richtlijn betekend dat emissies naar bodem, water en lucht moeten worden voorkomen en, wanneer dit niet mogelijk is, zoveel mogelijk worden beperkt.

⁵ Deze BREF (Best available technology reference document) is gebaseerd op de IPPC-richtlijn.

de oppervlakte van het perceel tekstueel vastgelegd en zijn geen bebouwingen (bouwvlek) ingetekend. Verwerk dit gegeven in het MER.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Inleiding

In de Startnotitie wordt in hoofdstuk 4 een beschrijving gegeven van het voornemen. Het voorkeursalternatief en de andere alternatieven moeten in het MER worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu. Onderbouw in het MER de voorgenomen uitbreiding en in het bijzonder het gewenste aantal dieren op de locatie.

Een situatieschets van het plangebied en een breder studiegebied, waarin bebouwing en ecologisch gevoelige gebieden opgenomen zijn, moet onderdeel vormen van de beschrijving.

Zeewolde

4.2 Voornemen

Neem in het MER een eenduidige beschrijving van het voornemen op met daarbij in ieder geval aandacht voor:

- * Het aantal te realiseren dierplaatsen in relatie tot het aantal te houden dieren.
- * De uitvoering van de inrichting (per diercategorie) inclusief beschikbare oppervlaktes en leefoppervlakte normen⁶, rekening houdend met de vigerende welzijnswetgeving en het gekozen voersysteem.
- * De plaatsing, hoogte en uitstroomrichting van de emissiepunten en, ingeval van de toepassing van luchtwassers, ook de dimensionering van het luchtwassersysteem, in relatie tot de voorgenomen omvang van het bedrijf. Geef de milieuvoor- en -nadelen van het toe te passen systeem.
- * Een duidelijke tekening van de stallen, inrichting en installaties, voorzien van relevante maatvoeringen, details en legenda. In de plattegronden van de stallen moeten de geïmplementeerde codes uit de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) aangegeven worden. Hierbij dient ook de ziekenboeg als zodanig duidelijk en herkenbaar te zijn aangegeven.
- * De wijze van voeren van de dieren (droogvoer of brij) en of er naast mengvoer ook andere voedercomponenten worden aangevoerd. Geef ook aan dat er gebruik wordt gemaakt van een eigen voerfabriek, omschrijf de werking hiervan en wat de gevolgen en effecten hiervan zijn.
- * De hoeveelheid en soorten bijproducten die worden opgeslagen binnen de inrichting. Bepaal tevens de jaarlijkse doorzet van deze producten.

In het MER dient een overzicht opgenomen te worden van de beoogde fasering en planning.

---

⁶ Hierbij dient rekening te worden gehouden met het Varkensbesluit.

4.3 Referentiesituatie

De alternatieven en milieueffecten daarvan moeten vergeleken worden met de referentiesituatie. Dit is het huidige gebruik, met de huidige milieubelasting op de projectlocatie.

In de referentiesituatie moeten de bekende autonome ontwikkelingen worden meegenomen tot 2015. Dat wil zeggen dat tevens rekening dient te worden gehouden met de bedrijfsvoering na 30 oktober 2007, alsof voldaan wordt aan de IPPC-regelgeving. Met betrekking tot de bestaande inrichting dient ook rekening te worden gehouden met het feit dat dit gedeelte van de inrichting dient te voldoen aan de best beschikbare technieken, zoals omschreven in artikel 8.11 lid 3 Wet milieubeheer.

Zeewolde

Breng, naast deze referentiesituatie ook de huidige vergunde situatie in beeld.

4.4 Alternatieven

De Startnotitie beschrijft het voornemen. Een toegevoegde waarde van een MER is gelegen in het geven van inzicht in de milieuconsequenties van het voorkeursalternatief ten opzichte van een Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA) (en eventuele andere alternatieven) en een referentiesituatie.

Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de essentiële punten waarop, dan wel de mate waarin, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Bij de vergelijking moeten de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken. Uit deze vergelijking kunnen eventueel nog extra te nemen maatregelen worden afgeleid. Per alternatief dient aangegeven te worden welke overwegingen aan de keuze ten grondslag liggen, zoals milieuoverwegingen, overwegingen omtrent bedrijfsvoering en technische realiseerbaarheid.

Alle alternatieven dienen te voldoen aan de eisen van de IPPC-richtlijn. De belangrijkste eis uit deze richtlijn en de Wet milieubeheer is dat de best beschikbare technieken (BBT)⁷ worden toegepast. Hierbij dienen alle BBT-maatregelen uit de van toepassing zijnde BBT-documenten conform de Regeling aanwijzing BBT-documenten te worden beschouwd.

Hoewel het geen verplicht onderdeel voor het MER is, wordt geadviseerd om inzicht te geven in de investerings- en exploitatiekosten van de verschillende alternatieven.

⁷ Op basis van de Engelse term wordt ook wel gesproken van het BAT-vereiste ('best available techniques'). Dit begrip is opgenomen in Wm artikel 8.11 lid 3. Bij de bepaling van BBT voor inrichtingen, bij het verlenen van vergunningen, dient het bevoegd gezag gebruik te maken van het afwegingskader uit het Inrichtingen en vergunningenbesluit (Ivb), artikel 5a.1 (Stb. 2005, 527).

Vorm

Geadviseerd wordt om in één visueel toegankelijk overzicht de beoordeling van de alternatieven op de meest onderscheidende effecten te verwerken. Dit betekent dat het MER helder en gestructureerd moet zijn, zodat de milieu-informatie goed is terug te vinden. Daarmee wordt de onderlinge vergelijking vergemakkelijkt.

4.5 Meest milieuvriendelijk alternatief (MMA)

Werk in het MER het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) uit⁸. Het MMA moet uitgaan van de technisch gezien maximaal haalbare mogelijkheden en technieken ter bescherming en/of verbetering van het milieu. Dit kan verder gaan dan de inzichten in de huidige beoordelingskaders. Ook moet het MMA realistisch zijn en binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen. Bij de ontwikkeling van het MMA wordt geadviseerd om primair aandacht te besteden aan maximale reductie van de uitstoot van geur, van ammoniak en van fijn stof, door de volgende maatregelen af te wegen:

- Toepassing van combinatieluchtwassers op de twee resterende bestaande stallen.
  - Zodanige plaatsing van emissiepunten van de combiwassers op de bestaande stallen, zowel in het verticale als in het horizontale vlak, dat de geurhinder zo laag mogelijk is.
  - Een emissiearm huisvestingssysteem voor de nieuwe stallen, in combinatie met een luchtwasser.
  - Verplaatsing van de emissiepunten op de nieuw te bouwen stallen.
- Betrek in de uitwerking van het MMA ook het aspect dierenwelzijn.

Wij adviseren om het MMA duidelijk te omschrijven en keuzes die hebben geleid tot het MMA in het MER te onderbouwen.

Daarbij merken wij op dat er in de referentiesituatie sprake is van een overbelasting van geurgevoelige objecten. De keuze voor het MMA zal bijdragen aan de vermindering van deze overbelaste situatie.

5. MILIEUASPECTEN

5.1 Algemene opmerkingen

Bij de beschrijving van milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- Bepaal de ernst van de gevolgen voor het milieu in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigerende en compenserende maatregelen⁹.

⁸ Overigens wijzen wij er op dat, in tegenstelling tot wat in de Startnotitie staat vermeld, het voorkeursalternatief niet als MMA kan dienen.

⁹ Bij mitigeren kan gedacht worden aan het verminderen van landschappelijke effecten door het landschappelijk inpassen van een bedrijf, of het verminderen van geluidsemissie door inpandig laden en lossen. Een voorbeeld van compensatie is het aanvullen van verloren natuur met nieuw aan te leggen natuur.

- Per milieugevolg moet worden beschreven of deze onomkeerbaar is.
- Expliciet moet aandacht worden besteed aan cumulatie van effecten op met name kwetsbare natuur¹⁰.
- Gevolgen kunnen zowel negatief als positief van aard zijn.

Geef van de verschillende alternatieven kwantitatief het effect aan op ammoniak, geur, fijn stof en – indien relevant – voor geluid. Voor de overige punten kan volstaan worden met een kwalitatieve beschrijving van de effecten.

5.2 Ammoniak

In het MER moet aangegeven worden waar de voor verzuring gevoelige gebieden¹¹ liggen, wat de afstand tot het bedrijf is, of hier sprake is van nadelige gevolgen van het voornemen en in het bijzonder of er sprake kan zijn van significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Ga daarbij in het bijzonder in op de Oostvaardersplassen, de Lepelaarplassen, het Eemmeer, Gooimeer, IJmeer en Arkenheem, maar ook op de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) 600 meter ten oosten van het perceel Wulpweg 21, alsook het gebied OostvaardersWold dat in het Omgevingsplan Flevoland 2006 is aangemerkt als EHS¹². Beschrijf daartoe in het MER:

- * De te verwachten achtergronddepositie van de omliggende natuurgebieden volgens de autonome ontwikkeling. Gebruik voor de bepaling van de achtergronddepositie de gegevens van het RIVM en -indien beschikbaar - de gegevens van de provincie Flevoland.
- * De autonome ontwikkeling van de ammoniakemissie en toekomstige ammoniakemissie van het bedrijf bij de verschillende alternatieven.
- * De instandhoudingdoelstellingen en kritische depositiewaarden voor de Natura 2000-gebieden alsmede de beoogde natuurdoelen en kritische depositiewaarden van de overige natuurgebieden.
- * De door het bedrijf veroorzaakte ammoniakdepositie op de natuurgebieden bij uitvoering van de alternatieven. Maak hierbij gebruik van het verspreidingsmodel welke specifiek is ontwikkeld voor de emissie van ammoniak.

5.3 Geurhinder

Beschrijf in het MER:

- * De geurbelasting van de gevoelige objecten in odour units. Doe dit volgens de in de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) aangegeven rekenmethode. Getoetst dient te worden op basis van artikel 3 Wgv. Hierbij merken wij op dat wij geen gemeentelijke verordening hebben opgesteld.
- * De momenten van maximale geurhinder die per etmaal kunnen optreden. Maak daarbij een inschatting van de maximale geurniveaus die zich kunnen voordoen.

¹⁰ Het gaat hierbij met name om de achtergronddepositie van ammoniak

¹¹ Hieronder verstaan we de kwetsbare gebieden uit de Wav, als ook de voor verzuring gevoelige gebieden die niet onder de Wav vallen.

¹² Zie zienswijzen 1, 2, 3, 4, 5 en 6.

- * Ga in op hoeveelheid en op de keuze van het soort voer (zoals natte of droge bijproducten) en de gevolgen hiervan.

Volgens de Wgv is een omgevingstoets niet nodig voor de individuele geurbeoordeling van een milieuvergunningaanvraag. Gezien de omvang van het initiatief, de omliggende woningen en de overbelaste situatie is het wenselijk een omgevingstoets uit te voeren. Betrek bij de vaststelling van de achtergrondbelasting van geurhinder¹³ de reeds aanwezige, andere veehouderijbedrijven in de omgeving van het initiatief en die nieuwe veehouderij-initiatieven waarvan de omvang en de locatie (bij benadering) bekend is.

5.4 Luchtkwaliteit

Zeewolde

5.4.1 Fijn stof

Beschrijf in het MER op kwantitatieve wijze:

- * De achtergrondconcentratie in de directe omgeving van het bedrijf¹⁴.
- * De grootte en verandering van de stofemissies door het initiatief, inclusief verkeersbewegingen.
- * De bijdrage van de stofemissies aan de fijn stof- PM_{10} en $PM_{2,5}$ ¹⁵-concentraties in de lucht in de omgeving van het bedrijf, inclusief benodigde mitigerende maatregelen, beginnende op de grens van de inrichting.
- * De toetsing van de fijn stofconcentraties aan de Wet milieubeheer (PM_{10})¹⁶ (luchtkwaliteitseisen)¹⁷ en aan de luchtkwaliteitseisen zoals opgenomen in de EU-richtlijn voor $PM_{2,5}$.
- * Neem hierbij ook de effecten van de voerinstallatie, inclusief maalderij en mengrij en de voervorm (meel) mee.

¹³ De rekenmethodiek, V-stacks gebied, werkt met een bereik van 2 km. rondom het initiatief. Houdt deze afstand aan voor het in kaart brengen van de achtergrondbelasting van geur (cumulatieve geurhinder).

¹⁴ Geadviseerd wordt om hierbij gebruik te maken van de berekende achtergrond concentratiekaarten van het Milieu- en Natuurplanbureau (MNP).

¹⁵ Het Europese Parlement heeft op 11 december 2007 streef- en grenswaarden voor $PM_{2,5}$ vastgesteld. Naar verwachting zal de nieuwe EU-richtlijn eind 2008 zijn geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving. In beginsel kunnen de bepalingen van een richtlijn geen rechtstreekse werking hebben voordat de implementatietermijn is verstreken. Lidstaten dienen zich gedurende deze termijn wel te onthouden van maatregelen die het bereiken van het doel van de richtlijn in gevaar kunnen brengen.

¹⁶ Vanwege de heersende problematiek t.a.v. fijn stof en het feit dat intensieve veehouderijen een belangrijke bron van fijn stof zijn, wordt fijn stof (PM_{10}) met name genoemd. Dat laat onverlet dat ook voor de andere stoffen uit de Wet milieubeheer moet worden aangetoond dat voldaan wordt aan de geldende normen.

¹⁷ Sinds 15 november 2007 vervangt de gewijzigde Wet milieubeheer (luchtkwaliteitseisen) het Besluit luchtkwaliteit 2005. De luchtkwaliteitseisen zijn opgenomen in de Wet milieubeheer.

Indien hieruit met zekerheid blijkt dat er geen overschrijding van de normen uit de Wet milieubeheer en EU-richtlijn voor $PM_{2,5}$ op zullen treden, is hiermee voldoende informatie voor het MER geleverd. Indien er twijfel mogelijk is over de vraag of de normen worden overschreden, is een modelberekening nodig voor de toetsing aan de luchtkwaliteitseisen opgenomen in de Wet milieubeheer. Deze berekeningen moeten worden uitgevoerd conform de Ministeriële regeling Beoordeling luchtkwaliteit 2007 van het Ministerie voor Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Beschrijf voor de modellering voor zowel het voornemen als de alternatieven:

- * De ligging en grootte (in ha) van eventuele overschrijdingsgebieden.
- * De hoogste concentraties binnen de overschrijdingsgebieden.
- * De hoeveelheid woningen en andere bestemmingen gelegen binnen de verschillende overschrijdingsgebieden¹⁸.
- * De mate van overschrijding van grenswaarden ter hoogte van woningen en andere bestemmingen.

Zeewolde

Aannemelijk moet worden gemaakt dat het project realiseerbaar is binnen de luchtkwaliteitseisen van de Wet milieubeheer.

5.5 Overige aspecten

5.5.1. Geluid

Verkeer

Geluid wordt relevant gevonden bij een verkeerstoename van 30% en een afname van 20%¹⁹ ten opzichte van de referentiesituatie op de wegen in het studiegebied, ingeval geluidsgevoelige bestemmingen aanwezig zijn. Wanneer dit verwacht kan worden, moeten de effecten van het voornemen op geluid kwantitatief in beeld worden gebracht.

Indien de verkeerstoe- of -afname binnen de hiervoor genoemde grenzen blijft, kan in het MER volstaan worden met een kwalitatieve beschrijving van de geluidseffecten van het voornemen.

Indien de verkeerstoe- of -afname groter is dan genoemde grenzen dan moet het MER de geluidseffecten van het voornemen kwantitatief in beeld brengen en aangeven in welke mate geluid gevolgen heeft voor de omgeving. Ga daarbij minimaal in op de geluidsemissies voor de dag-, avond-, en nachtperiode. Ga ook in op afwijkende situaties, door bijvoorbeeld seizoensdrukke en piekmomenten.

¹⁸ Deze informatie is niet relevant voor de toetsing aan de grenswaarden en plandrempels uit de Wm. Deze gelden immers voor de buitenlucht in zijn algemeenheid (m.u.v. arbeidsplaatsen, waarop de Arbeidsomstandighedenwet van toepassing is).

Voor het verkrijgen van inzicht in de mogelijke gezondheidseffecten acht de Commissie het echter van belang ook inzicht te geven in de mate van blootstelling van de bevolking. Gevoelige bestemmingen zijn woningen, scholen, ziekenhuizen, scholen, speeltuinen en sportvelden.

¹⁹ Dit komt overeen met 1 dB.

Inrichting

Breng in het MER de geluidseffecten van het voornemen in beeld, en geef aan in welke mate dit gevolgen voor de omgeving heeft²⁰. Ga daarbij minimaal in op:

- * De geluidsemissies voor de dag-, avond-, en nachtperiode, voor:
  - een representatieve bedrijfssituatie inclusief het transport van mest en de geluidsproductie van de voerinstallaties inclusief pletters en mixers;
  - een regelmatige afwijking van de representatieve bedrijfssituatie (zoals bijvoorbeeld het laden of lossen van varkens);
  - incidentele bedrijfssituaties. Geef aan hoe vaak deze laatste zich voor kunnen doen.
- * De mate waarin geluidsemissies hinder kunnen veroorzaken, vooral waar de emissies boven de richtwaarden (kunnen) uitkomen.
- * De geluidsemissie uit overige installaties, etc.

Zeewolde

5.5.2. Klimaat en Energie

Geef aan in hoeverre de uitstoot van broeikasgassen kan worden geminimaliseerd. Betrek hierbij naast onderstaande aspecten rond energieverbruik in ieder geval CO₂-zuinig bouwen en de wijze en duur van de mestopslag, aangezien mestopslag veel uitstoot van CO₂ en CH₄ kan veroorzaken.

Geef in het MER de energiehuishouding voor het voorkeursalternatief en het MMA in hoofdlijnen weer, bijvoorbeeld in de vorm van stroom- en gasverbruik per dier. Beschrijf de ambitie op het gebied van energiebesparing en beschrijf, indien aan de orde, de te nemen energiebesparende maatregelen. Geef daarbij aan welke energiebesparing wordt verwacht.

5.5.3. Veiligheid

Ga in de beschrijving van de veiligheid in op de opslag en verwerking van zuur, waarbij de speciale opslagvoorzieningen van het zuur en de opslag en verwerking van het spuiwater (de wijze van verwerking/afvoer en de hoeveelheid water) ten behoeve van de chemische of combinatievluchtstoffen worden besproken.

Geef zo goed mogelijk de kans weer op, en de aard van, calamiteiten en storingen die tot milieu- of dierenwelzijnsproblemen kunnen leiden. Beschrijf ook de te nemen maatregelen om de gevolgen zoveel mogelijk te beperken.

5.5.4. Veewetziekten

Geef aan welke situatie er ontstaat wanneer, bijvoorbeeld ten gevolge van veewetziekten, een vervoers- of exportverbod wordt ingesteld en welke maatregelen worden genomen om binnen het bedrijf dieropvang te realiseren.

---

²⁰ Neem daarbij ook duidelijk mee wat de gevolgen zijn van de windmolen voor de geluidshinder in de omgeving (achtergrondniveau).

Geef hierbij aan welke milieueffecten dergelijke maatregelen met zich meebrengen, ook in relatie tot de eventuele noodzaak om mest langer op te slaan.

5.5.5. Water

Breng de effecten van het voornemen op het watersysteem in beeld. Besteed daarbij aandacht aan:

De waterinfiltratie in het gebied. Breng hiervoor de water doorlatendheid van de bodem in beeld.

De locaties en het ruimtebeslag van de infiltratievoorzieningen en de buffers²¹.

Maatregelen om te waarborgen dat afstromend hemelwater schoon blijft.

Het perceel is gelegen in een boringsvrije zone voor grondwater. Beschrijf in het MER de regels die hiervoor gelden en geef aan of en zo ja, in welke mate, het initiatief consequenties heeft voor de waterconservering.

Zeewolde

5.5.6. Natuur

In paragraaf 5.1 en 5.2 wordt reeds naar informatie gevraagd met betrekking tot natuur. Met name de informatie in paragraaf 5.2 dient ook gebruikt te worden bij de afweging die in deze subparagraaf wordt gevraagd.

Gebiedsbescherming

Beschrijf de mogelijke invloed van het voornemen op de beschermde natuurgebieden, zoals de Natura 2000-gebieden de Oostvaardersplassen, de Lepelaarplassen, het Eemmeer, Gooimeer, IJmeer en Arkenheem, maar ook op de EHS (600 meter ten oosten van het perceel Wulpweg 21), alsook het gebied OostvaardersWold dat in het Omgevingsplan Flevoland 2006 is aangemerkt als EHS. Geef voor deze laatste in het MER aan in hoeverre de effectiviteit van deze robuuste verbinding beïnvloed wordt door dit voornemen.

Het bedrijf kan invloed hebben op een kwetsbaar gebied ook al is het hierin niet gelegen of is het er niet direct naast gelegen (externe werking). Maak onderscheid tussen de verschillende gebieden en geef hiervan de status aan, evenals de voor het gebied geldende instandhoudingsdoelstellingen dan wel ontwikkelingsdoelstellingen. Mocht op grond van objectieve gegevens niet uit te sluiten zijn dat significante gevolgen op het Natura 2000-gebied mogelijk zijn, dan is ook een passende beoordeling nodig op grond van de Natuurbeschermingswetgeving²².

²¹ Deze dienen om vertraagde lozing van hemelwater dat niet kan worden geïnfiltreerd in de bodem te bewerkstelligen.

²² Van Dobben & Van Hinsberg (2008), Overzicht van kritische stikstofdeposities voor habitattypen en Natura 2000-gebieden.

De auteurs van dit rapport stellen: "Wanneer de atmosferische depositie op een locatie hoger is dan het kritische niveau van het aldaar voorkomende of gewenste habitatype, dan bestaat er een duidelijk risico op significant negatieve effecten (dat wil zeggen: het niet halen van het instandhoudingsdoel)".

Soortenbescherming

Op grond van de Flora- en faunawet is een aantal planten- en diersoorten beschermd. Ga na of de activiteit zal leiden tot in de Flora- en faunawet genoemde verboden gedragingen. In het MER kan daartoe worden volstaan met het aangeven van de gevolgen voor de doelsoorten van het natuurbeleid, of een gemotiveerde selectie van de belangrijkste voorkomende soorten. Besteed daarbij ook aandacht aan mogelijke mitigerende maatregelen.

De Commissie geeft in overweging om ook de informatie die benodigd is voor een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet gelijktijdig met het MER te verkrijgen en te presenteren. Dit is niet verplicht, maar biedt de initiatiefnemer de mogelijkheid om ook deze informatie door de Commissie te laten toetsen op methodische juistheid, alsmede te laten beoordelen of de uitkomsten plausibel zijn.

Om te bepalen of een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet nodig is dient een inventarisatie van de ruimtelijke verspreiding van alle in het studiegebied voorkomende relevante soorten te worden gemaakt. Afhankelijk van de conclusie is er mogelijk een ontheffingsverzoek op grond van artikel 75 Flora- en faunawet noodzakelijk.

5.5.7. Landschap en Cultuurhistorie

In een agrarische omgeving kunnen archeologische resten, waardevolle cultuurhistorische elementen en karakteristieke landschappen voorkomen, zoals bijvoorbeeld oude boerderijen en karakteristieke houtwallen. Neem in het MER een beschrijving op van de archeologische verwachtingswaarden, cultuurhistorische waarden en landschapselementen, als basis voor de effectbeschrijving van alternatieven en varianten. Indien er mogelijk archeologische waarden aanwezig zijn, dient dit door middel van een inventariserend veldonderzoek verder in beeld te worden gebracht. Beschrijf indien aanwezig hoe effecten op archeologische resten, waardevolle cultuurhistorische elementen en karakteristieke landschappen voorkomen of beperkt zullen worden.

Geef in het MER aan hoe de nieuwe inrichting optimaal landschappelijk kan worden ingepast. Geadviseerd wordt in het MER een visualisatie van het toekomstige bedrijf op te nemen.

6. VORM EN PRESENTATIE

Geadviseerd wordt om in één visueel toegankelijk overzicht de beoordeling van de alternatieven op de meest onderscheidende effecten te verwerken. Dit betekent dat het MER helder en gestructureerd moet zijn zodat de milieu-informatie goed is terug te vinden. Daarmee wordt de onderlinge vergelijking vergemakkelijkt. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenoemde activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden, waarbij zowel de

emissies als deposities in beeld worden gebracht. Bij de vergelijking moeten de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Verder wordt aanbevolen om:

- * Het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen.
- * Een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen.
- * Recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda toe te voegen. Op de kaarten moet de ligging en afstand tot kwetsbare natuurgebieden en objecten voor het verblijf van mensen (gevoelig voor geur, geluid etc.) goed worden aangegeven.

Zeewolde

7. OVERIGE PUNTEN

Evaluatieprogramma

Wij moeten bij het besluit over de milieuvergunning aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden. Dit dient om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek gegeven wordt. Er bestaat een sterke koppeling tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

Voor de onderdelen 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' hebben wij geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: familie Broeren

Bevoegd gezag: college van burgmeester en wethouders van de gemeente Zeewolde

Besluit: op grond van de Wet milieubeheer

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C14.0

Activiteit: het uitbreiden van een varkenshouderij

Zeewolde

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Naar aanleiding hiervan is een advies opgesteld. Het advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieuomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Naar aanleiding van het advies en de inspraakreacties/adviezen is deze richtlijn door ons opgesteld. De lijst met inspraakreacties en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in: Zeewolde Actueel d.d. 15 januari 2008

advies aanvraag: 15 januari 2008

ter inzage legging: 16 januari tot en met 13 februari 2008

richtlijnenadvies: 17 maart 2008

Werkwijze Commissie bij richtlijnenadvies:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de startnotitie als uitgangspunt.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De

werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ir. S. Bokma

ing. M.G.F. Hille (werkgroepsecretaris)

ir. N.G. Ketting (voorzitter)

ir. J. Zonderland

BIJLAGE 2: Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. Provincie Flevoland, Lelystad
2. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Utrecht
3. Stichting Flevolandschap, Lelystad
4. Stichting stuurgroep voor Ecologie en Milieu Zeewolde
5. Staatsbosbeheer, Deventer
6. Waterschap Zuiderzeeland, Lelystad
7. Gemeente Zeewolde, Zeewolde

Zeewolde